

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Pf.II.20.760/2015/4. szám

A Debreceni Ítéltábla dr. Pataki László ügyvéd (fél címe) által képviselt felperes neve (címe) - dr. T. D. jogi előadó, a másodfokú eljárásban M. dr. K. K. és O. dr. T. É. jogtanácsosok által képviselt alperes neve (alperes címe) alperes ellen kártérítés iránt indított perében a Nyíregyházi Törvényszék 5.P.21.617/2014/30. sorszámu ítélete ellen a felperes 31. sorszám alatt benyújtott fellebbezése folytán meghozta a következő

ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja: kötelezi az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 15 nap alatt 4 579 969 (négymillió-ötszázhetven-kilencezer-kilencszázhatvankilenc) forintot és azután 2014. április 1-jétől kezdve a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot, 2016. április 1-jétől havi 94 924 (kilencven-négyezer-kilencszázhuszonnégy) forintot minden hó 10. napjáig, legfeljebb a felperes rokkantsági nyugdíj jogosultságának a megszűnéséig, legkésőbb az öregségi nyugdíjkorhatára elérésig, valamint 15 nap alatt 460 000 (négy-százhatvanezer) forint együttes elsőfokú és másodfokú perkoltséget.

Mellőzi a felperes kötelezését 235 825 (Kettő-százharmincötezer-nyolcszázhuszonöt) forint feljegyzett kereseti illeték megfizetésére. Az elsőfokú eljárási és fellebbezési illetéket az állam viseli.

Ez ellen az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

Indokolás:

A felperes 2011. január 25-én munkabalesetet szenvedett, 2011. augusztus 23-án rokkantsági nyugdíjat, ha pedig az nem állapítható meg, baleseti rokkantsági nyugdíjat igényelt, 2011. augusztus 17-től 2012. január 31-ig álláskeresői járadékban részesült.

Az alperes Nyugdíjbiztosítási Igazgatósága (a továbbiakban: Igazgatóság) 2011. szeptember 16-án rokkantsági nyugdíjigényre hivatkozással szakhatósági állásfoglalás végett megkereste a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (a továbbiakban: NRSZH) Országos Rehabilitációs és Szociális Szakértői Intézet Észak-alföldi Regionális Igazgatóság Nyíregyházi Kirendeltségét a felperes egészségkárosodása mértéke és rehabilitálhatósága kérdésében. A felperes 2011. október 5-én a szakértői bizottság előtt baleseti rokkantsági nyugdíj megállapítását is kérte. A bizottság erre

tekintettel kérte a megkeresés kiegészítését. A felperes 2011. október 6-án az Igazgatóság Ügyfélszolgálati Osztályán elsősorban baleseti rokkantsági nyugdíja elbírálását kérte. Az Igazgatóság 2011. október 11-én a megkeresését kiegészítette a felperes baleseti eredetű egészségkárosodásával. A felperes 2011. október 24-én történt vizsgálata alapján a NRSZH Szakértői Bizottságának 2011. november 25-i szakvéleménye, illetve szakhatósági állásfoglalása szerint a felperes össz-szervezeti egészségkárosodása 50 %, a baleseti eredetű 16 %, rehabilitálható, de komplex rehabilitációja nem javasolt. Komplex minősítése alapján III. csoportú rokkant.

Az Igazgatóság 2011. december 3-án hozott 19-16864/2011/0012. számú határozatával a felperes baleseti rokkantsági nyugdíj megállapítása iránti kérelmét elutasította. Az indokolás szerint a rokkantsági nyugdíj elbírálása folyamatban van, annak eredményéről újabb határozattal értesítik.

A felperes rokkantsági nyugdíjigényét 2012. január 4-én iktatták újra. Az eljárásban rendelkezésre állt igazolás szerint a felperes 2011. augusztus 17-től december 31-ig álláskeresői járadékban részesült. Az Igazgatóság által 2012. január 31-én telefonon megkeresett Munkaügyi Központ közölte, hogy a felperes 2012. május 12-ig jogosult az álláskeresői járadékra.

Az Igazgatóság 2012. január 31-én hozott 19-00192/2012/0013. számú határozatával a rokkantsági nyugdíjigényt elutasította, mert a felperes álláskeresői járadékban részesül. A határozatot a felperes 2012. február 6-án vette át és még aznap kérte az álláskeresői járadék megszüntetését. Kérelmére az alperes Munkaügyi Központja 2012. február 6-án hozott és jogerős 18499-1/2012-1504 számú határozatával a folyósítást 2012. február 1-jétől megszüntette.

A felperes 2012. február 16-án az Igazgatóság Vezetőjénél a rokkantsági nyugdíja elhúzódó ügyintézését sérelmezte. Kérte beadványának panaszként kezelését és az ügyének teljes körű kivizsgálását. Az igazgató a panaszt annyiban ítélte jogosnak, hogy 2011. szeptember 16-án nem kértek szakhatósági állásfoglalást a baleseti eredetű egészségkárosodásról is, ezért kétszer kellett a szakértői bizottság előtt megjelennie.

A felperes 2012. február 6-án megváltozott munkaképességű személyek ellátása iránti igényt jelentett be 2012. február 1-jétől. Az igénybejelentéséhez csatolta az igazolást arról, hogy 2011. augusztus 17. - 2012. január 31. között részesült munkanélküli ellátásban. Az Igazgatóság 2012. április 13-án hozott 19-02108/2012/0016. számú határozatában 2012. február 1-jétől havi 55 800 forint rokkantsági ellátást, 2012. május 8-án hozott 19-07556/2012/0003. számú határozatával 2011. október 1-jétől 2013. szeptember 30-áig havi 24 965 forint baleseti járadékot állapított meg.

A felperes a módosított keresetében az alperest 3 843 869 forint és kamata, 2015. június 1-jétől havi 94 924 forint járadék megfizetésére kérte kötelezni. Az alperes mulasztását abban jelölte meg, hogy 2011. december 3-án nem hozott rokkantsági nyugdíjigényét elutasító határozatot. Az alperes terhére róta, hogy a panaszát nem tartalma szerint, fellebbezésként kezelte, ezzel elzárta a jogorvoslat igénybevételétől, így a kára rendes jogorvoslattal nem volt elhárítható.

Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította, a felperest 50 000 forint perköltség és 235 825 forint kereseti illeték megfizetésére kötelezte.

Az ítélete indokolásában a keresete alaptalanságáról a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 339. §-ának (1), 340. §-ának (1), 349. §-ának (1) bekezdése, a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (továbbiakban: Pp.) 164. §-ának (1) és 206. §-nak (1) bekezdése felhívásával foglalt állást. Hangsúlyozta, hogy a kártérítési felelősség Ptk. 349. és 339. §-ának (1) bekezdésében írt feltételei konjunktívak, bármelyik feltétel hiányában a károkozás megállapítására nincs törvényi lehetőség.

Az elsőfokú bíróság szerint az Igazgatóság a 168/1997. (X. 06.) Korm. rendelet 66/A. §-ának (1) bekezdése szerinti ügyintézési határidőt betartotta. A rokkantsági nyugdíjigény elbírálásával késlekedett, a felperes kára azonban nem ezzel áll okozati összefüggésben. Álláskeresési járadékban részesült, ezért 2011. decemberben is elutasító határozatot hozhatott volna. A kára abból sem származott, hogy kétszer kellett megjelennie az orvosi bizottság előtt. Ennek kapcsán a felperes a megsértett jogszabályt nem is jelölte meg. Az igényét a jogszabályi feltételek hiányában utasították el.

Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes az Igazgatóság vezetőjéhez 2012. február 15-én írt beadványát a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 98. §-ának (1) bekezdése szerint fellebbezésként kellett volna kezelni, azt a másodfokú hatósághoz elbírálásra felterjeszteni, attól függetlenül, hogy azt panaszként kérte kezelni. Utalt a BH2002. 184. szám alatt közzétett eseti döntésre, amely szerint a jogorvoslati lehetőség kimerítésének elmulasztása esetén a kárigényt elbíráló bíróság nem veheti át a közigazgatási szerv hatáskörét, nem vizsgálhatja, hogy a rendes jogorvoslat mennyire lett volna alkalmas a kár elhárítására. Ezért nem azt vizsgálta, hogy a fellebbezés milyen eredményt hozott volna, csupán megállapította, hogy ha az Igazgatóság a panaszt fellebbezésként kezeli és a másodfokú hatósághoz elbírálásra felterjeszti, akkor az ügyintézés határidejét a jogorvoslati eljárás is meghosszabbítja. Mindez azt jelenti, hogy 2011. december 31-ig nem került volna sor a felperes kérelmének átitkítására. Mindemellett az igény elutasítása jogszabályi feltétel hiányában történt.

A rendes jogorvoslat igénybevételenek az elmulasztása, mint a hatóság kártérítési felelősségét kizáró károsult önhiba nem jöhet szóba, ha a károsult a kárt az államigazgatási határozat megfellebbezésével nem háríthatta volna el (BH2004. 14.). Az elsőfokú bíróság szerint ha a kár a határozat megfellebbezésével nem hárulhatott volna el, akkor nincs jelentősége annak, hogy a károsult nem fellebbezett, vagy a hatóság a panaszt nem fellebbezésként kezelte, mert az eredmény ugyanaz. Jogkövetkeztetése szerint a felperes kára nem azzal áll okozati összefüggésben, hogy az alperes a panaszt nem fellebbezésnek értékelte. A másodfokú hatóság számára két lehetőség volt, helyben hagyja az elsőfokú határozatot, vagy új eljárásra utasítja az elsőfokú hatóságot.

Az elsőfokú bíróság a jogvita érdemi elbírálásánál annak is jelentőséget tulajdonított, hogy a felperes az igényét módosította, a baleseti rokkantsági nyugdíjigényét kérte elsődlegesen elbírálni. Az Igazgatóság ennek megfelelően az elsődleges igény jogszabályi feltételeit vizsgálta. Amennyiben arra a felperes jogosult, úgy nem jogosult rokkantsági nyugdíjra. Az, hogy a baleseti rokkantsági nyugdíjra nem jogosult, a határozat jogerőre emelkedésével vált bizonyossá.

Az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy a felperes jogban járatos, évtizedeken át jogi munkakörben dolgozott, társadalombiztosítás szakterületen is. A 2011. év végi, az igényére is kiható jogszabályváltozást ismerte. Ha a baleseti rokkantsági nyugdíjigényét elutasító határozat kézhezvétele után lemond a fellebbezési jogáról, december első felében még lehetőség lett volna rokkantsági nyugdíjigényének újraiktatására, bár megállapítást ez sem eredményezett volna egyéb jogszabályi feltétel hiányában.

Megállapította, hogy az alperes kártérítési felelősségének megállapításához szükséges tényállási elemek nem állnak fenn: nem valósult meg kirívóan súlyos jogsértés és a megállapított mulasztással nem áll okozati összefüggésben felperes által érvényesített kár. A megváltozott munkaképességű személyek ellátásairól és egyes törvények módosításáról szóló 2011. évi CXCI. törvény (a továbbiakban: Mmtv.) 30. §-ának szabályai szerint a felperest e törvény hatálya lépése miatt kár nem érte, mert az alperes e jogszabályi rendelkezésnek megfelelően bírálta el a felperes 2011. augusztus 23-án benyújtott igényét.

A felperes fellebbezési kérelme az elsőfokú ítélet keresete szerinti megváltoztatására, másodlagosan a hatályon kívül helyezésére irányult. Indokai szerint az alperes és a neki betudható szakhatóság

eljárási késedelme következtében a törvényi változások miatt rokkantsági nyugdíj helyett az alacsonyabb rokkantsági ellátásra vált jogosulttá, amely miatt érte a kár. Igénybejelentésének határidőben történt intézése esetén az igénye az álláskeresési járadékra figyelemmel már november 3-án elutasításra került volna. Az álláskeresési járadék folyósítását megszüntetve november 8-án igazolhatta volna a jogosultságát és igényét benyújthatta volna, amely alapján még decemberben megállapítható lett volna a rokkantsági nyugdíja. Az igénybejelentéskor másodlagosan megjelölt baleseti rokkantsági nyugdíjigényt a szakhatóság megkeresésekor a mulasztása miatt bíralták el először. Az alperes terhére róta azt is, hogy a két igényről külön eljárásban határozott, kétszer kellett a szakhatóság előtt megjelennie, és téves értelmezése miatt a jogorvoslati lehetőségét sem tudta kimeríteni.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet helybenhagyását indítványozta. Hangsúlyozta azt a fellebbezésben is elismert tény, hogy az igénybejelentésekor felhívták a felperes figyelmét arra, hogy az álláskeresési járadék folyósítása alatt nyugellátás nem állapítható meg. Az igénybejelentésekor a munkanélküli ellátásra nemleges választ adott. Az eltérő jogosultsági feltételek esetén megállapítható igényeit az általa megjelölt sorrendben bíralták el. Tájékoztatást kapott a 2012. január 1-jétől megváltozott szabályokról is. Az alperes további érvei szerint az a tény, hogy az ügyfél rendelkezik-e munkanélküli ellátással, akkor válik relevánssá, ha a jogszabály által meghatározott valamennyi jogosultsági feltételnek megfelel. Hangsúlyozta, hogy eljárása megfelelt a rá irányadó jogszabályi rendelkezéseknek.

A fellebbezés alapos.

Az elsőfokú ítélet érdemi felülvizsgálata a másodlagos fellebbezési kérelem alapossága esetén kizárt, ezért az ítéletábra először arról foglalt állást. Megállapította, hogy a kereset érdemi elbírálásához, a releváns tényállás megállapításához szükséges adatok rendelkezésre álltak. Lényeges eljárási szabálysértés, a bizonyítási eljárás nagy terjedelmű vagy teljes megismétlésének, illetve kiegészítésének szükségessége hiányában a másodlagos fellebbezési kérelem nem vezethetett eredményre.

Az ítéletábra a Pp. 253. §-ának (1) bekezdése alapján az ügy érdemében határozott, az elsőfokú bíróság keresetet elutasító ítéleti döntésével nem értett egyet. Az elsőfokú bíróság által megállapított, az érdemi döntésre kiható módon hiányos tényállást a csatolt okiratok alapján kiegészítette a következőkkel:

A jogtanácsos felperes OEP-pel fennálló kormánytisztviselői jogviszonyát közös megegyezéssel 2011. május 16-ával megszüntették, 1999. július 1. és 2008. augusztus 31. között ügyvédi tevékenységet folytatott. Részére az álláskeresési járadékra jogosultságot az alperes Munkaügyi Központja a 2011. szeptember 9-én hozott határozatban állapította meg augusztus 17-től 2012. május 12-ig.

A NRSZH Szakértői Bizottságának 2011. november 25-én adott szakvéleménye szerint a felperes 2011. augusztus 16-tól fennálló össz-szervezeti 50 % egészségkárosodása 30 % részben pszichiátriai eredetű.

Az alperes Igazgatósága az Mmtv. 30. §-ára és a 2011. december 31-én folyamatban lévő ügyére hivatkozással tájékoztatta a felperest, hogy 2012. január 1-jétől az igényelt ellátás megállapítására nincs lehetőség, nyilatkozhat arról, hogy az új típusú ellátások tekintetében is fenntartja-e a kérelmét. A tájékoztatás kitért arra is, hogy ha a kérelmét fenntartja, akkor - jogosultság esetén - a 2011. december 31-éig terjedő időszakra az igényelt ellátást kell megállapítani, melyet 2012. január

1-jétől rokkantsági ellátásként kell folyósítani, amennyiben 1955. január 1-jét megelőzően született és III. csoportos rokkantsági nyugdíjban részesül.

A felperes a kérelmét fenntartotta, 2012. január 16-án keltezett nyilatkozatában komplex felülvizsgálatát kérte azzal, hogy az 2011. november 25-én már megtörtént.

A rokkantsági nyugdíjigényt elutasító határozat jogorvoslati tájékoztatása szerint a határozat ellen a kézhezvételt követő 15 napon belül az Országos Nyugdíjbiztosítási Főigazgatósághoz lehet fellebbezni, a fellebbezést az ügyszámra hivatkozással az elsőfokú határozatot hozó igazgatósághoz kell benyújtani.

A felperes fellebbezési határidőben benyújtott panaszja tartalmazta, hogy az elutasító határozat kézhezvétele után azonnal intézkedett a munkanélküli ellátás megszüntetése iránt és az iratot meg aznap bevitte az Igazgatóságra abban reménykedve, hogy ezek után nem lesz akadálya az ellátás megállapításának és folyósításának. Hangsúlyozta azt, hogy a rokkantsági nyugdíj iránti kérelmét tartja fenn, lezajlott a komplex minősítése és a 2011. évre vonatkozó szabályozás szerint is jogosult ellátásra. Becsátolta az összes szükséges dokumentumot, és számára kedvező döntés hozatalát kérte.

A felperes a pontosított keresetében a kárigénye összecszerűségét a 2011. decembertől megállapítható rokkantsági nyugdíj és a részére folyósított ellátások közötti különbözetként az alperes számításait elfogadva jelölte meg az öregségi nyugdíjkorhatára elérésig, 2018. május 12-ig. Az alperes perbeli nyilatkozata szerint ha a felperes a társadalombiztosítási nyugellátásról szóló 1997. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tny.) 36/A. § szerinti jogosultsági feltételeknek megfelel, 2011. augusztus 16-tól, 50 % mértékű egészségkárosodása bekövetkezésének az időpontjától 142 360 forint rokkantsági nyugdíjra lett volna jogosult. A Tny. 69. §-ának (2) bekezdése alapján részére a rokkantsági nyugdíjat a munkanélküli ellátás folyósításának a megszüntetését követő naptól lehetett volna megállapítani (16. és 28. sorszám). A kereset alapossága esetére az összecszerűséget 2011. december 1-jétől 2015. május 31-ig a felperes részére folyósított ellátások és a megállapítható és emelésekkel növelt rokkantsági nyugdíj különbözeteként 3 843 869 forintban jelölte meg. A különbözet 2011. decemberben 106 570 forint, 2012. januárban 106 570 forint (21., 26. sorszám).

Az ítéletábra a kiegészített tényállás alapján bírálta felül az elsőfokú bíróság ítéletét.

A közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 13. § (2) bekezdésének i) pontja alapján a rendelkezéseit a társadalombiztosítás ellátásaival kapcsolatos eljárásban az ügyfajta vonatkozó eltérő törvényi szabály hiányában alkalmazni kell; a 4. §-ának (2) bekezdése alapján a közigazgatási hatóság a nem jogszabályszerű eljárással az ügyfélnek okozott kárt a polgári jog szabályai szerint megtéríti. A közigazgatási hatóság kártérítési felelősségének szükségképpen és együttes elemei a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdésében írt különös és a 339. §-ának (1) bekezdésében szabályozott általános feltételei. A Pp. 164. §-ának (1) bekezdése alapján a felperesnek kellett bizonyítania azt, hogy a kár rendes jogorvoslással nem volt elhárítható, illetve a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőséget igénybe vette, valamint a jogellenes magatartást, a bekövetkezett kárát, a kettő közötti ok-okozati összefüggést. A károsult által bizonyítandó kártérítési előfeltételek a Ptk. 339. §-a (1) bekezdésének második mondata alapján kiegészülnek a kártérítési felelősség alóli mentesülést megalapozó körülményként a károkozó felróhatóságának a vizsgálatával. Az exculpatios bizonyítási rendszer lényege, hogy ha a kártérítés egyéb feltételeit a károsult sikeresen bizonyította, a károkozó bizonyíthatja, hogy úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben általában elvárható. A hatóságtól elvárható magatartás tartalmát az eljárására irányadó jogszabályok adják.

A Pp. 3. §-ának (3) bekezdése alapján a bizonyítatlanság jogkövetkezményei a bizonyító felet terhelik. A kártérítési kereset elutasítását eredményezi a konjunktív különös és általános feltételek bármelyikének a hiánya, míg azok bizonyítottsága esetén a károkozó a kimentés hiányában a

kártérítési felelősség alól nem mentesülhet. A kártérítési előfeltételek fenti sorrendje a perbeli vizsgálatuknak is okszerű sorrendje: a különös feltétel hiányában a kártérítési felelősség általános feltételeit, azok hiányában pedig a károkozó felróhatóságát vizsgálni nem kell.

Az eljárás megindulásakor, 2011. augusztus 23-án hatályos Ket. eljárási alapelvként rögzíti, hogy az ügyfelet megilleti a tisztességes ügyintézéshez való jog (4. § (1) bekezdés), a közigazgatási hatóság az ügyfél számára biztosítja, hogy jogairól és kötelezettségeiről tudomást szerezzon, előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását, a jogi képviselő nélkül eljáró ügyfelet tájékoztatja az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről, az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségekről, illetve a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről, a jogi segítségnyújtás igénybe-vételének feltételeiről (5. § (1)-(2) bekezdés). A kérelmet tartalma szerint kell elbírálni akkor is, ha az nem egyezik az ügyfél által használt elnevezéssel (37. § (1) bekezdés). A fellebbezési jog nincs meghatározott jogcímhez kötve, fellebbezni bármely okból lehet, amelyre tekintettel az érintett a döntést sérelmesnek tartja (98. § (1) bekezdés), a fellebbezésben új tények és bizonyítékok is felhozhatók (102. § (2) bekezdés). A másodfokú döntést hozó hatóság a sérelmezett döntést, valamint az azt megelőző eljárást megvizsgálja; ennek során nincs kötve a fellebbezésben foglaltakhoz, a döntést helybenhagyja, megváltoztatja vagy megsemmisíti (104. § (3), 105. § (1) bekezdés).

A felhívott törvényi rendelkezések értelmében a közigazgatási hatósági eljárásban a rendes jogorvoslati eszköz a fellebbezés, fellebbezési kérelem tartalmát tekintve is kötetlen. A fellebbezési eljárásban a kérelemhez kötöttség elve helyett a teljes körű felülbírálat, a közigazgatási határozat anyagi és eljárásjogi megfelelése hivatalbóli vizsgálatának az elve érvényesül.

Az ítéletábra annyiban osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját, hogy a felperes alappal róta az alperes terhére azt, hogy a panaszát nem fellebbezésként kezelte. A tartalom szerinti elbírálás ügyintézési alapelve alapján fellebbezésnek kell tekinteni minden olyan beadványt, amelyet a fellebbezésre jogosult a határozat kézhezvételét követően a fellebbezési határidőn belül nyújtott be, és amelynek tartalma az, hogy benyújtója a fellebbezéssel megtámadható döntést magára nézve sérelmesnek tartja. Az elv szoros összefüggésben áll a közigazgatási hatóság tájékoztatási kötelezettségével. Ha nem állapítható meg egyértelműen az ügyfél akarata, a másik ügyintézési alapelv, a közigazgatási hatóság tájékoztatási kötelezettsége alapján a hatóságnak, akár a jogi képviselő nélkül eljáró ügyfél nyilatkoztatásán keresztül is, de tisztáznia kell a beadvány pontos tartalmát.

Nem mentesítette az Igazgatóságot e törvényi kötelezettsége alól az a körülmény, hogy a felperes jogász, erre figyelemmel a rokkantsági nyugellátás megállapítása iránti ügyében a felperessel szemben az elvárhatósági mérce nem lehetett magasabb. Az ügy tárgyánál fogva az eljárásban résztvevő fél rendszerint gyenge érdekérvényesítő képességgel rendelkező személy, amely fokozottan igaz a felperesre, akinek az egészségkárosodása nagyrészt pszichés eredetű.

A felperes ügyféli jogainak védelmén túl az, hogy a beadványát fellebbezésnek kellett volna tekinteni, következik abból is, hogy a Ket. nem ismeri jogorvoslatként a panaszt: a 2009. október 1-jéig hatályban volt 29. §-ának (1) bekezdése a hatósági eljárás lefolytatására irányuló kérelem egyik formájaként nevesítette. A panaszokkal kapcsolatos önálló eljárást szabályozó 2004. évi XXIX. törvény (ún. panasztörvény) 2012. február 16-án, a panaszbeadvány benyújtásakor még hatályos 141. §-ának (2) bekezdése alapján panasznak csak olyan egyéni jog- vagy érdeksérelem megszüntetésére irányuló kérelem minősült, amelynek elintézése nem tartozott más - így különösen bírósági, államigazgatási - eljárás hatálya alá. A panasz eljárás nem döntéshozattal, hanem a 142. §-ának (4)-(5) bekezdése alapján csupán indokolt írásbeli értesítéssel vagy szóbeli tájékoztatással zárult.

A fent kifejtettek értelmében a fellebbezésre jogosult felperesnek a rokkantnyugdíj megállapítása iránti kérelmét elutasító határozat kézhezvételét követően fellebbezési határidőben, számára kedvező döntés hozatala érdekében benyújtott „panasza” jogszerűen a megnevezése szerint nem volt elintézhető. A hatóság az adott helyzetben tőle elvárt jogszerű, a Ket. 1. §-ának (1) bekezdése alapján az eljárása során a jogszabályok rendelkezéseit megtartó magatartást akkor tanúsította volna, ha a beadványt a Ket. 37. §-ának (1) bekezdésében írtaknak megfelelően tartalma szerint fellebbezésnek tekinti, és ekként történő elbírálása érdekében azt a 102. § (4) bekezdés alapján a fellebbezés elbírálására jogosult hatósághoz felterjeszti, kivéve ha a 103. § (1)-(2) bekezdés szerint eljárva a megtámadott döntést módosítja vagy visszavonja.

A bírósági gyakorlat szerint a közigazgatási jogkörben okozott kárért való felelősség megállapításánál nem tekinthető a rendes jogorvoslat elmulasztásának az, ha a károsult a fellebbezést azért mulasztotta el, mert e jogával a közigazgatási szerv eljárási hibájából, mulasztásából fakadóan nem élhetett, a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőséget a közigazgatási szerv eljárási szabálysértése miatt nem vette igénybe (BH1999. 451.). Ez esetben a Ptk. 349. §-ának (1) bekezdése alkalmazása szempontjából a kárfelelősség különös feltételeként a rendes jogorvoslati lehetőség igénybevételének elmaradása nem jelentheti a felperes követelése, közigazgatási jogkörben okozott kárigénye érvényesítésének akadályát. Miután nem róható a felperes terhére a rendes jogorvoslat elmulasztása, nem állapítható meg kárfelelőssége különös feltételének a hiánya sem, a keresetéről a kártérítési felelősség általános feltételeinek vizsgálata alapján kellett dönten.

Ugyanakkor a közigazgatási hatóság részéről az egyértelmű és kógens eljárási szabályok betartásának az elmulasztása, az eljárásjogi jogsértés egyben feltűnően súlyos és nyilvánvalóan téves jogalkalmazás, amely azt is jelentette, hogy a felróhatóságát nem mentette ki, a kárfelelősség alól nem mentesülhetett. Az alperes a reparatív funkciót hangsúlyozó teljes kártérítés elve alapján kártérítő felelősséggel tartozik a mulasztásával releváns ok-okozati összefüggésben a felperesnél bekövetkezett minden kárért, őt károsító esemény hatására vagyonában ért hátrányért, a perben érvényesített elmaradt hasznáért.

Mivel magából a határozatból állapítható meg, hogy a kérelemnek történő helyt adás egyetlen akadálya az álláskeresői járadék volt, az összegszerűséget pedig az alperes sem vitatta, a marasztalásnak nem volt akadálya a bírósági gyakorlat által kialakított jogalkalmazási elv alapján sem, miszerint a kárigényt elbíráló bíróság nem vizsgálhatja azt, hogy a rendes jogorvoslat mennyiben lett volna alkalmas a kár elhárítására (EBH2000. 199., BH2002. 184, BDT2002. 564.).

A felperes kára a részére megállapítható havi 142 360 forint rokkantsági nyugdíj és a folyósított ellátás közötti különbözet. A kára és az Igazgatóság mulasztása közötti ok-okozati összefüggés pedig arra tekintettel megállapítható, hogy a másodfokú eljárásban 2012. február 1-jétől a rokkantnyugdíj megállapításának nem lett volna akadálya, mert a felperes a rokkantnyugdíjra jogosultságot szerzett, és a megállapítás feltétele is elhárult az álláskeresői járadék megszüntetésével. Ennek jogi indoklásaként mutat rá az ítéletábra a következőkre:

Az Igazgatóság mulasztása a felperes számára nyilvánvaló anyagi hátránnyal járt, mert az Mmtv. 30. §-ának (1) bekezdése szerint 2012. január 1-jétől a rokkantsági nyugdíj már nem volt megállapítható. Ennek a jelentősége a kereseti kárigény szempontjából abban áll, hogy a rokkantsági nyugdíj és a 2012. január 1-jétől megállapítható rokkantsági ellátás összege lényegesen eltér.

Az Igazgatóság az Mmtv. 30. §-ának (3) bekezdése alapján a felperest a 2011. december 31-én folyamatban levő ügyében tájékoztatta a jogszabályok megváltozásáról és nyilatkoztatta arról, hogy az e törvény szerinti ellátások tekintetében a kérelmét fenntartja-e. Ennek a jelentősége az, hogy a 2012. január 1. előtt igényelt, jogerős társadalombiztosítási határozattal még el nem bírált rokkantsági nyugdíjigények esetében az Mmtv. 30. § (4) bekezdés a) pontja és az (5) bekezdés b) pontja lehetővé tette az ellátás e címen való megállapítását is.

Itt jegyzi meg azt az ítéletábra, hogy az Mmtv. átmeneti szabályai miatt az ügyintézési határidőnek, késedelemnek nem volt jelentősége, a hatóság törvényes eljárása esetén az eljárási határidő esetleges elmulasztása miatt a felperest hátrány nem érhet.

Az ellátás rokkantsági nyugdíj címen való megállapítása egyrészt attól függött, hogy az igénylő a 2011. december 31-ig előterjesztett rokkantsági nyugdíj iránti kérelmét fenntartotta-e, illetve a komplex minősítését 2011. december 31-ig elvégezték-e. A felperes nyilatkozatában a korábbi kérelmét fenntartotta és a komplex minősítését a Tny. 72. §-a szerint 2011. december 31-ig elvégezték, ezért rá az Mmtv. 30. §-ának (4) bekezdésében foglalt átmeneti szabályozás volt irányadó. 1955. január 1-jét megelőzően (1954. november 12.) született, 2011. december 31-éig az 57. életévét betöltötte, a megszerzett szolgálati ideje 35 év 210 nap, a III. csoportos rokkantsági nyugdíjra jogosultságot szerzett.

Az Mmtv. 30. §-a (4) bekezdésének a) pontja alapján a 2011. december 31-éig terjedő időszakra I., II., III. csoportos rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjat kellett megállapítani a 2011. december 31-én hatályos szabályok szerint, a b) pontja alapján 2012. január 1-jétől az öregségi nyugdíjkorhatárt 5 éven belül betöltő III. csoportos rokkantsági nyugdíjban részesülő személy részére az ellátást rokkantsági ellátásként kell folyósítani azzal, hogy az ellátás összege megegyezik az a) pont szerint megállapított - rokkantsági nyugdíj esetén a 2012. januári nyugdíjmelés mértékével növelt - ellátás havi összegével,

A jogosultsághoz szükséges feltételek bekövetkezése és a nyugellátás megállapítása nem azonos törvényi fogalmak, és eltérő lehet az időpontjuk is.

Az álláskereső járadék folyósítása nem érinti a rokkantsági nyugdíjra való jogosultság megszerzését. A rokkantsági nyugdíjjogosultság megszerzésének konjunktív feltételeit a Tny. a III. Fejezetében a 3. Cím alatt a 36/A. §-ban szabályozta: az a) pont szerint a legalább 50 százalékos mértékű egészségkárosodás, a b) pont szerint az életkorra előírt szolgálati idő, a c) pont szerint az egészségkárosodás következtében a kereső tevékenység hiánya, vagy legalább 30 százalékkal alacsonyabb kereset, jövedelem az egészségkárosodást megelőző négy naptári hónapra vonatkozó kereset, jövedelem havi átlagánál, és a d) pont szerint táppénz, baleseti táppénz hiánya.

A jogosultság elbírálásánál a Tny. 36/A. §-ának (2) bekezdésében foglalt utaló szabálya folytán alkalmazandó 26. §-ának (1) bekezdése alapján a rokkantsági nyugdíjra a jogosultság azzal a nappal nyílik meg, amelyről a rokkantság a rehabilitációs szakértői szerv véleménye szerint fennáll. A felperes az alperes perbeli nyilatkozata szerint is 2011. augusztus 16-án III. csoportos rokkantsági nyugdíjra jogosultságot szerzett.

A rokkantsági nyugellátás megállapításának a feltételeit a Tny. VII. Fejezete igényérvényesítési és eljárási szabályok cím alatt szabályozza. A Tny. 69. §-ának (1) bekezdése alapján fő szabály szerint a nyugellátás attól a naptól állapítható meg, amely napon a jogosultsághoz szükséges feltételek bekövetkeztek. Ha azonban az igénylő részére munkanélküliség esetére járó ellátást folyósítanak, a (2) bekezdés alapján a nyugellátást legkorábban a munkanélküliség esetére járó ellátás folyósításának megszűnését követő naptól lehet megállapítani.

Az alperes fellebbezési ellenkérelme szerint is az a tény, hogy az ügyfél rendelkezik-e munkanélküli ellátással, akkor válik relevánssá, ha a jogszabály által meghatározott valamennyi jogosultsági feltételnek megfelel.

A felhívott rendelkezésekből következően a felperes részére rokkantsági nyugdíjra jogosultság megszerzése ellenére az ellátást az álláskeresői járadék folyósításának megszűnéséig nem lehetett megállapítani. Az a nem vitatott tény, hogy a felperes figyelmét az igénybejelentésekor felhívták arra, hogy az álláskeresői járadék folyósítása alatt nyugellátás nem állapítható meg, pusztán az Igazgatóság részéről a Ket. 5. §-ában foglalt, a jogi képviselő nélkül eljáró ügyféllel szemben az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről történő tájékoztatási kötelezettség teljesítésének tekinthető. Az azonban nem volt elvárható a felperestől, és kárigénye elbírálása során a terhére sem értékelhető, hogy a jogosultsága ismeretének a hiányában kérje a kiesett munka-jövedelme pótlására szorgoló munkanélküli ellátásának a megszüntetését.

Ennek kapcsán az ítéletábra felhívja a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (Ft.) rendelkezéseit: a 28. §-ának (1) bekezdése alapján meg kell szüntetni az álláskeresői járadék folyósítását, ha az álláskereső: a) kéri, c) rokkantsági, baleseti rokkantsági nyugdíjra, 2012. január 1-jétől megváltozott munkaképességű személyek ellátására válik jogosulttá; a 36. §-ának (1) bekezdése alapján az ellátásban részesülő személy a jogosultság feltételeit érintő lényeges tények, körülmények megváltozásáról a tudomásszerzéstől számított 15 napon belül köteles értesíteni az ellátást megállapító szervet.

Alaptalanul hivatkozik az alperes a fellebbezési ellenkérelmében arra, hogy a felperes az igénybejelentésekor, 2011. augusztus 23-án a munkanélküli ellátásra nemleges választ adott. Azt a Munkaügyi Központja a 2011. szeptember 9-én hozott határozatban állapított csak meg augusztus 17-től. Az Igazgatóságnak az elutasító határozat meghozatalakor tudomása volt arról, hogy a felperes a Tny. 36/A. §-a szerint megfelelt a rokkantsági nyugdíjjogosultsági feltételeknek, a jogosultsága megnyílt, illetve arról is, hogy részére álláskeresői járadékot folyósítanak. A felperest az elutasító határozat miatt a Munkaügyi Központ felé bejelentési kötelezettség nem terhelte, ugyanakkor az Ft. 28. §-a (1) bekezdésének c) pontja alapján a jogosultság megszerzése az álláskeresői járadék hivatalbóli megszüntetésének a kötelezettségét vonta volna maga után.

A Tny. 69. §-ának (1) bekezdése és az Ft. 28. §-a (1) bekezdésének c) pontja törvényi szabályozására figyelemmel az Igazgatóságtól az elutasító határozata meghozatalát megelőzően elvárható eljárás az lett volna, hogy a Munkaügyi Központot nem az álláskeresői járadék folyósítása, hanem a rokkantsági nyugdíjjogosultság megszerzésének a közlése miatt keresse meg az álláskeresői járadék hivatalbóli megszüntetés és a Tny. 69. §-ának (2) bekezdése alapján a nyugellátás megállapítása érdekében. A Ket. 5. §-ának (1) bekezdése alapján elvárható lett volna az is, hogy a felperest tájékoztatja a rokkantsági nyugdíjjogosultsághoz szükséges feltételek bekövetkezéséről, hogy a nyugellátás megállapítása érdekében kérhesse az álláskeresői járadék folyósításának a megszüntetését. Ez felelt volna meg a tisztességes ügyintézés eljárási alapelvének, amely a hatóság oldalán kötelezettségként, az ügyfél oldalán jogként jelenik meg.

Az Igazgatóság fent felhívott és értelmezett eljárási és anyagi jogi törvényi szabályoknak megfelelő eljárása esetén nyilvánvaló, hogy a felperes fellebbezése eredményre vezetett volna. A felperes kárát a jogalkalmazó közhatalom eljárási szabálysértéssel, felróható mulasztásával okozta. A bírói gyakorlat az egyedi eset tükrében nem zárja ki annak a lehetőségét, hogy az ügyfél közigazgatási jogkörben okozott kárát a bíróság a közigazgatási eljárásban megállapítani felróhatóan elmulasztott ellátással egyező összegben állapítsa meg (BH1997. 225., BH1993. 677.).

Az ítélet tábla a Ptk. 349. §-ának (1), 339. §-ának (1) és a 355. §-ának (4) bekezdése alapján megállapította, hogy az alperes kártérítési felelőssége a felperes részére megállapítani elmulasztott rokkantsági nyugdíj miatt az alperes által számított összegben érvényesített elmaradt jövedelméért fennáll. A felperes részére folyósított álláskeresési járadékra tekintettel a kárigénye 2011. december és 2012. január hónapra -2 x 106 570 forint - alaptalan, e részben a kereset elutasításának volt helye. A rokkantsági nyugellátásra való jog az aktív korúak számára egészségkárosodásuk következtében elszenvedett munkaképesség-csökkenés miatt kiesett jövedelem pótlására szolgáló, a 1997. évi LXXX. törvény 26. §-a szerint nyugdíjjárulék fizetési kötelezettséggel nem terhelt ellátás. A felperes elmaradt jövedelmének e sajátossága, a folyamatosan ismétlődő károsodása folytán nincs akadálya annak, hogy a bíróság részére a Ptk. 355. §-ának (3) bekezdése alapján kártérítésként időszakonként esedékes járadékot állapítson meg, amely a legmegbízhatóbb módon szolgálja a reparációs igényeinek a kielégítését.

Az alapos kárigény összecszerúsége a felek egyező nyilatkozata alapján 2012. február 1-jétől 2016. március 31-ig 4 579 969 forint [2012. február 1-jétől 2015. május 31-ig 3 630 729 forint (3 843 869 forint - 2 x 106 570 forint), 2015. június 1-jétől havi 94 924 forint, 2016. március 31-ig 949 240 forint]. A késedelmi kamat kezdő középidőpontja: 2014. április 1., a mértéke a Ptk. 301. §-ának (1) bekezdése szerinti. 2016. április 1-jétől pedig a havi 94 924 forint kártérítési járadék a felperest legfeljebb a rokkantsági nyugdíjjogosultságának a megszűnéséig, legkésőbb az öregségi nyugdíjkorhatára eléérésig illeti meg. A kártérítési járadék véghatáridejének a kereseti kérelem szerinti megállapítását indokolta az, hogy a 2012. január 1-jétől rokkantsági ellátásként folyósított III. csoportos rokkantsági nyugdíj a jogosultsági feltételek fennállásáig és a nyugdíjkorhatár betöltést követően is, akár élethossziglan folyósítható (Mmtv. 32. § (4) bekezdés).

Az ítélet tábla a fent kifejtett indokai alapján az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. §-ának (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, 2012. február 1-jétől kötelezte az alperest, hogy fizesse meg a felperes elmaradt jövedelmét.

A lényegében pernyertes felperes perköltségét a Pp. 81. §-ának (2) bekezdése és a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján az ügyvédi megbízási szerződésben kikötött, a megítélt összeg 10 %-a mértékű megbízási díjjal egyezően, az első- és másodfokú eljárásra együttesen határozta meg. Az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 5. § (1) bekezdésének h) pontja alapján teljes személyes illetékmentes alperes az 56. § (1) bekezdése alapján illeték fizetésére nem volt kötelezhető.

D e b r e c e n, 2016. március 31.

Dr. Csiki Péter s.k. tanács elnöke, Dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, Dr. Veszprémy Zoltán s.k. bíró

A kiadmány hitelül:

- kiadó -